

Handläggare
Anette Jansson
Telefon: 08-508 28 820

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2017-03-14 p. 11

Remiss av översyn av hastighetsgränser i Bromma, Rinkeby-Kista, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäck

Remiss från trafiknämnden dnr T2016-03098

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Trafikkontoret har tagit fram ett förslag till nya hastighetsgränser för huvudgator och några lokalgator i Bromma, Rinkeby-Kista, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäck. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har möjlighet att lämna synpunkter på förslaget till hastighetsplan t.o.m. den 31 mars 2017.

Miljöförvaltningen ställer sig i stort positiv till förslaget. Det är bra att buller, luftkvalitet och vibrationer beaktas vid val av hastighet på stadens vägnät, eftersom hastigheten är en viktig parameter för hur stora dessa miljöstörningar blir.

Miljöförvaltningen anser att:

- Där det är aktuellt med fördjupade utredningar för buller, luftföroreningar och vibrationer ska dessa göras *innan* beslut om hastighetshöjning tas.
- Analysen bör kompletteras med en bedömning av påverkan av hastighetshöjningar vid de platser där det pågår planering av nya bostäder m.m.
- Planen bör kompletteras med en notering om att bullerfrågan behöver utredas vidare för respektive vägar där hastigheten

föreslås höjas och detta riskerar påverka bullersituationen för boende eller skol/förskolegårdar (sidan 55 – 155).

- Det bör redovisas hur vibrationer har beaktats i analysen och vilka underlag för detta som har använts.
- Vibrationskartor bör redovisas.
- Risk för vibrationsstörningar bör studeras där hastighetshöjningar föreslås vid lermark.
- Konsekvensanalysen av hastighetshöjning längs vägar med känd vibrationsproblematik behöver kompletteras.
- Det bör göras en luftutredning längs Ulvsundavägen och Nynäsvägen där hastigheten föreslås höjas från 70 till 80 km/h.
- Hastighetshöjningar får inte leda till att miljö kvalitetsnormen för luft överskrids eller att möjligheten att nå normerna försämras.

Bakgrund

Trafikkontoret har tagit fram ett förslag till nya hastighetsgränser för huvudgator och några lokalgator i Bromma, Rinkeby-Kista, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäck. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har möjlighet att lämna synpunkter på förslaget till hastighetsplan t.o.m. den 31 mars 2017. Remisshandlingen finns att läsa på <http://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=1866651>

Arbetet med att ta fram förslag till nya hastighetsgränser i staden har genomförts i flera omgångar, där varje omgång har omfattat gatorna i 3 till 5 stadsdelar. Nämnden lämnade synpunkter på första delen den 4 februari 2014, den andra delen den 30 augusti 2016 och den tredje delen 25 oktober 2016. Detta är den fjärde och sista delen som omfattar kvarvarande stadsdelsområden.

Huvudgatornas uppgift är att förbinda olika knutpunkter och se till att framkomligheten är god. Förslaget innebär att många gator och vägar får sänkt hastighet, merparten från 50 till 40 km/tim. Några gator får höjd hastighet, från 30 till 40, 50 till 60 eller 70 till 80 km/tim. Lokalgator i Stockholms bostadsområden har generellt en hastighetsgräns på 30 km/h och detta ska inte ändras.

Förslaget har arbetats fram enligt metodiken i handboken ”Rätt fart i staden – Hastighetsnivåer i en attraktiv stad” som tagits fram av Vägverket (nuvarande Trafikverket) och Sveriges Kommuner och Landsting. Förslaget bygger på analys av bl.a. framkomlighet, gatans karaktär och dess omgivning, trafiksäkerhet, olycksstatistik, bullerförhållanden, luftkvalitet och vibrationer.

Förslaget till nya hastighetsgränser presenteras i kartform, samt med en kort beskrivning av respektive vägavsnitt.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningen ställer sig i stort positiv till förslaget. Det är bra att buller, luftkvalitet och vibrationer beaktas vid val av hastighet på stadens vägnät, eftersom hastigheten är en viktig parameter för hur stora dessa miljöstörningar blir.

Miljöförvaltningen bedömer att hastighetshöjningar på 10 km/tim i de flesta fall leder till så små försämringar av miljökvaliteten att de är acceptabla. I ett fåtal fall kan en höjning dock vara olämplig ur miljösynpunkt.

Enligt förslaget behöver fördjupade utredningar göras avseende påverkan på buller, vibrationer och luftkvalitet för vissa vägsträckor. Förvaltningen anser att det är viktigt att dessa görs *innan* beslut om hastighetshöjning tas. Det finns annars risk för ökade och ibland oacceptabla störningar som inte går att åtgärda på annat sätt än genom hastighetssänkning.

Längs många av de vägar där det föreslås hastighetshöjningar pågår det planering för nya bostäder m.m. Det framgår inte av hastighetsplanen om detta har beaktats. Miljöförvaltningen föreslår att analysen kompletteras vid dessa platser, så att hänsyn tas till planerade bostäder där detta behövs. Bland annat pågår planering längs Fagersjövägen, Söderarmsvägen, Svärdlångsvägen, Östbergabackarna, Johanneshovsvägen, Enskedevägen-Palmsfeltsvägen, Årdalavägen, Sjösavägen, Ripsavägen, Skebokvarnsvägen, Rågsvedsvägen och Magelungsvägen.

Buller

En hastighetshöjning från 30 till 40 km/tim medför marginell höjning av bullernivån. En hastighetshöjning från 50 till 60 km/tim innebär att bullret höjs med 1-2 dBA ekvivalent (\approx medel) ljudnivå. Miljöförvaltningen bedömer att detta kan medföra ökade störningar för boende längs dessa vägar.

Miljöförvaltningen har gjort en översiktlig granskning av gatorna där hastighetshöjning föreslås och konstaterar att det finns bostäder längs flera av dessa sträckor som kommer att få något högre bullernivå vid fasad. Det finns även skolor och förskolor längs vägar där hastighetshöjning föreslås. Miljöförvaltningen anser att denna försämring generellt är acceptabel, men att rimliga åtgärder alltid ska utredas vid en försämrad bullersituation.

Nynäsvägen förbi Skogskyrkogården föreslås få en ökad hastighet från 70 till 80 km/h. Miljöförvaltningen anser att det bör utredas hur detta påverkar världsarvet Skogskyrkogården ur bullersynpunkt. Trafikbuller har redan en negativ påverkan på besökare och ljudnivån skulle behöva sänkas.¹

Buller är en av de aspekter som har studerats i förslaget till hastighetsplan. Detta kommenteras dock inte alls i redovisningarna av respektive väg på sidan 55 – 155. Miljöförvaltningen anser att planen ska kompletteras med en notering om att bullerfrågan behöver utredas vidare för de vägar där hastigheten föreslås höjas och detta riskerar påverka bullersituationen för boende eller skol/förskolegårdar.

Vibrationer

Hastighetsreglering är oftast den enklaste och mest kostnadseffektiva åtgärden för att minska vibrationsstörningar. Ofta är det den enda rimliga åtgärden. Miljöförvaltningen anser därför att det är av största vikt att risk för vibrationsstörningar utreds noga innan beslut om hastighetshöjning tas. Det är inte acceptabelt att hänvisa till att åtgärder ska utredas i ett senare skede.

Det framgår inte av remissen hur vibrationer har beaktats i analysen eller vilka underlag som har använts. Miljöförvaltningen anser att detta bör redovisas. I det utdrag ur kalkylarket som används för analys som redovisas på sidan 10 i hastighetsplanen finns inte vibrationer med bland de parametrar som analyserats.

På sidan 35 i förslaget anges att kartor med en överblick av läget för trafiksäkerhet i form av olycksstatistik, buller, vibrationer och luftkvalitet redovisas. Miljöförvaltningen kan dock inte se att det redovisas några kartor gällande vibrationer. Miljöförvaltningen anser att förslaget bör kompletteras med detta.

I yttranden den 4 februari 2014, den 30 augusti 2016, samt 25 oktober 2016 framförde miljö- och hälsoskyddsnämnden att hastighetshöjningar innebär en risk för att vibrationsstörningar uppkommer längs gator som tidigare inte haft problem. En hög riskfaktor är om vägen och närliggande byggnader ligger på lermark. Nämnden ansåg därför att analysmetoden borde kompletteras med studier av geologiska kartor för de gator där hastighetshöjning övervägs. Miljöförvaltningen kan inte se att detta har gjorts för föreliggande förslag.

Förvaltningen kan efter översiktlig granskning konstatera att många av de vägar där hastighetshöjningar föreslås helt eller delvis ligger på lermark med bostäder intill. Dessa är Abrahamsbergsvägen, Alviksvägen, Beckombergavägen, Djupdalsvägen, Drottningholmsvägen, Gustaf III:s väg, Handelsvägen, Ripsavägen, Sandfjärdsgatan, Skebokvarnsvägen, Sockenvägen, Svärdlångsvägen, Årdalavägen, Årstavägen, Fagersjövägen, Gamla Tyresövägen, Havsörnsvägen, Majrovägen, Perstorpsvägen, Pepparvägen, Sköndalsvägen, Värmlandsvägen, Örbyleden, Flatenvägen, samt Rusthållarvägen.

Hastighetshöjning föreslås också på flera vägar där det finns känd vibrationsproblematik enligt trafikkontorets egen kartering av vibrationskänsliga vägsträckor, utan att detta redovisas i förslaget. Dessa finns vid Drottningholmsvägen, Djupdalsvägen och Sockenvägen. Utöver dessa sträckor har miljöförvaltningen och trafikkontoret haft klagomålsärenden gällande vibrationsstörningar längs Alviksvägen, Beckombergavägen och Värmlandsvägen. Längs Värmlandsvägen har hastigheten sänkts som åtgärd för att minska vibrationsstörningar. Längs Alviksvägen har konstaterats att hastigheter över 30 km/h medför vibrationsstörningar.

För Bällstavägen anges att delar av sträckan har haft problem med vibrationer som har åtgärdats. Det framgår dock inte om det gjorts en analys av hur en hastighetshöjning kommer att påverka vibrationsstörningar.

Miljöförvaltningen anser att en avstämning även bör göras av pågående vibrationsärenden i trafikkontorets driftportal för samtliga vägar som ingår i hastighetsplanen. Det bör studeras om den hastighet som föreslås på vägen är tillräcklig för att komma tillrätta med vibrationsstörningarna, eller om ytterligare sänkning krävs.

Luffföroreningar

Hastighetshöjningar får inte leda till att miljökvalitetsnormen för luft överskrids eller att möjligheten att nå normerna försämras.

Miljöförvaltningen har gjort en översiktlig granskning och konstaterar att hastighetshöjningar föreslås på några vägar där miljökvalitetsnormen (MKN) för luft överskrids för kvävedioxid (NO₂) och partiklar PM10. Dessa vägar är Nynäsvägen, Hjulstavägen, Ulvsundavägen (vid Rinkeby) och Torshamnsgatan (vid Kymlinge-länken). Det föreslås också hastighetshöjning längs Ulvsundavägen där halterna ligger strax under normen.

Miljöförvaltningen bedömer att det finns risk för att föreslagen hastighetshöjning längs Ulvsundavägen och Nynäsvägen riskerar att försvåra möjligheten att följa miljö kvalitetsnormen för luft. Förvaltningen anser därför att det bör göras en luftutredning längs dessa vägar där hastigheten höjs från 70 till 80 km/h och luftföroreningshalterna idag överskrider normen samt där föroreningshalterna ligger nära normen (halter över 48 µg/m³).

Miljöförvaltningen bedömer att föreslagna hastighetshöjningar från 30 till 40, samt 50 till 60 har marginell påverkan på halterna av luftföroreningar. Indirekta effekter av omskyllningen som t.ex. utformning av gaturum, trafik hinder, hastighet på omgivande gator och trafiksäkerhet bedöms ha större effekt på luftkvaliteten. Förvaltningen bedömer att hastighetshöjningarna inte försvårar möjligheten att följa att miljö kvalitetsnormen för luft längs dessa gator. Förvaltningen bedömer därför att dessa hastighetshöjningar är acceptabla ur luftföroreningssynpunkt, samt att det inte behöver göras ytterligare utredningar gällande luftföroreningar i dessa fall.

Kartorna på sidan 39 som redovisar luftkvalitet stämmer inte. Senaste kartläggningen från 2015 finns på <http://slb.nu/slbanalys/luftfororeningskartor/>.

Slut